

MUNNHARPA

Troms fylkeskommune

Den offentlige tannhelsetjenesten

Sommer 2013

Unik studie av tannhelsen i Troms fylkeskommune

Troms Fylkeskommune planlegger sammen med den private og offentlige tannhelsetjenesten en omfattende, og for Norge, unik klinisk tannhelseundersøkelse med start høsten 2013 med navnet «Tromstannen». Det overordnede målet med prosjektet er å kartlegge tannhelseforhold, inkludert mulige risikofaktorer og årsakssammenhenger i den voksne befolkningen (20-79 år) i fylkeskommunen.

Hvorfor gjennomføres en slik studie?

Myndighetene konstaterer at vi i dag i Norge vet meget lite om befolkningens tannhelse, spesielt når det gjelder den voksne befolkningen.

- Økt kunnskap er viktig for å gi bedre muligheter til å kunne fremtidig planlegge både den private og offentlige tannhelsetjenesten, og kunne tilby innbyggene i Troms fylkeskommune tannpleie etter den enkeltes behov og ønskemål, sier fylkestannhelsesjef Peter Marstrander.

Planlegging og initiering av prosjektet begynte i 2012 i en større prosjektgruppe med representanter fra både politikere og offentlig og privat tannhelsetjeneste. I den nå mer operative delen av prosjektet er det en mindre gruppe som er i full aktivitet med å planlegge studien. I gruppen inngår Gro Eirin Olsen Holde, Birgitta Jönsson, Anders Tillberg og Nils Oscarson.

Har det vært noen lignende studie tidligere i Norge?

I Trøndelag, den så kalte HUNT-studien (lignende Tromsundersøkelsen), har det vært registrert og publisert tannhelsedata, men den aktuelle studien «Tromstannen» vil gi mer omfattende kliniske tannhelsedata. Og hvis vi lykkes, kommer studien til å sette Troms på det odontologiske forskningskartet i Norge og bidra til økt kunnskap om tannhelsen i regionen.

- Nøkkelen til suksess vil være å rekruttere alle de individene som skal delta i undersøkelsen sier Nils Oscarson, forskningsleder på TkNN og en av lederne for prosjektet. Omfattende deltakelse i studien er selvfølgelig viktig, da det gir en bedre mulighet til å analysere data riktig.

Ninni Haug, privatpraktiserende tannlege i Harstad og leder for Troms tannlegeforening, konstaterer at det er viktig at vi som er ansvarlig for tannhelsetilbudet i Troms støtter opp om dette prosjektet.

- Vi blir alle en type ambassadører for prosjektet og det er også viktig hvis man blir spurt av pasienter som er invitert, at man støtter dem til deltakelse slik at alle som inviteres møter opp for undersøkelse, selv om de nettopp har vært på undersøkelse, sier Ninni.

Hvordan skal studien gjennomføres?

Et tilfeldig og representativt utvalg fra befolkningsregisteret på 3000 voksne individer (20-79 år) inviteres til å delta i en klinisk undersøkelse. Undersøkelsen er kostnadsfri og de som deltar tilbys også godtgjørelse med en verdikupong. De som har langt til klinikken vil få erstatning for reise. Persondata vil håndteres strengt anonymisert og vil kun analyseres på gruppenivå. Det vil heller ikke registreres hvilken faste tannklinikk, tannlege eller tannpleier individene hører til.

Hvem skal gjennomføre undersøkelsen?

Totalt ti team (tannlege med tannhelsesekretær) skal undersøke alle pasientene. Gro Eirin Olsen Holde på UTK/TkNN, og Anders Tillberg på TkNN er to av disse tannlegene i studien og rekruttering av de øvrige teamene skal være klar før sommerferien.

- Det vil bli en stor utfordring å undersøke alle pasientene, men spennende når vi kan starte med å analysere alle data som kommer ut fra studien, konstaterer Gro Eirin og Anders.

Opplæring og kalibrering av teamene starter i august.

Hvilke tannklinikker er involvert?

Undersøkelsene vil bli gjennomført på fem, eventuelt seks forskjellige klinikker (fem offentlige og én privat). TkNN i Tromsø, Storslett, Finnsnes, Målselv og Harstad er de steder som involveres. På hver av disse klinikkene kommer det å være en ansvarlig prosjektkoordinator som skal ha som hovedoppgave å se til at logistikken med pasientene fungerer.

Når starter selve undersøkelsen?

De første kliniske undersøkelsene vil starte på TkNN i oktober og øvrige klinikker følger etter med kallelse og undersøkelser fra januar 2014 og tidlig vår.

Hva slags data samles inn?

I den kliniske undersøkelsen inkluderes informasjon om tidligere tannpleie, status om de to store folkesykdommene karies og periodontitt, erosjoner, bittfunksjon, slimhinner, og informasjon om behandlingsbehov. I tillegg registreres informasjon om allmenn helse og bruk av medikamenter. Kliniske data kobles sammen med data fra et spørreskjema som omhandler temaer som sosioøkonomi, etnisitet, bosted, bruk og fornøydhet av tannhelsetjenesten, munnhelse relatert livskvalitet, egenvurdert generell helse og tannhelse, samt angst. De omhandler også temaer om holdning, selvtillit og normer i forhold til tannbørstevaner, karies og periodontitt

Når får vi vite resultatene av studien?

- Analysene vil gjennomføres i 2014 og rapporteres omtrent årsskiftet 2014/2015, sier Birgitta Jönsson, forsker på TkNN, som sammen med sine kolleger på TkNN vil arbeide med å analysere alle data etter datainnsamling er ferdig.

Hvis du har spørsmål, eller er interessert i å på en eller annen måte delta i fremtidige analyser av data så ta gjerne kontakt med forskningsleder på TkNN (nils.oscarson@tromsfylke.no).

Nils Oscarson, forskningsleder TkNN

«Siste mann ut» som Miljøfyrtårn i tannhelsetjenesten!

14.12.12 var sertifiseringen av Tannhelsetjenesten i Troms fylkeskommune komplett, med TkNN og UTK som «siste mann ut».

Arbeidet startet alt høsten 2009, og vi startet friskt og med godt mot. Noen mente at det beste var å sertifisere oss sammen siden det er i samme bygg og vi har mye felles i klinikkene, og slik ble det. I et sånt stort bygg som TANN-bygget har det imidlertid vært mange hensyn å ta, selv om det er et nytt bygg. Mange som skulle ha et ord med i laget, og lite tid i

hverdagen å ta av for de fleste av oss. Dermed har det tatt tid å samkjøre møter og arbeid, og det har vært lange perioder med utsettelse av møter og total stillstand underveis. Vi var veldig usikre på når vi skulle regne oss som ferdige. Alle ansatte skulle jo også involveres i følge kravet, og med vel 60 ansatte på TkNN og vel 30 ansatte på UTK så vet jeg ikke om vi har klart å få det til, men vi kan i alle fall stå inne for at vi har prøvd å informere og involvere de fleste. Seint i høst kikket vi gjennom gjenstående arbeid fra nesten ett år tilbake og fant ut at det faktisk var nesten ferdig – bare småpusk igjen. HMS-leder Kristin ble lykkelig, sertifisøren ble lykkelig og ikke minst var vi selv lykkelige for det! Hele 3 år til neste runde, og i mellomtiden har UTK som fokusområde å jobbe systematisk med HMS-arbeid generelt og være klar når tiden er inne.

03.04.13 fikk vi overlevert sertifikatet, og alle ansatte ved TkNN og UTK ble behørig feiret med taler og stående kakebuffet i kantina på TANN-bygget.

Ære skal også driftsleder Hugo Øien ha, som har kommet med viktige og nødvendige bidrag gjennom hele prosessen, og vært med i miljøfyrtårngruppa ved behov.

Sertifisør Wim Weber fra Tromsø Kommune sto for miljøtale og overrekkelse, og fra arbeidsgiversiden var det Arne Magnus Elvegård fra HMS-tjenesten som holdt en fin skrytetale til alle ansatte ved TkNN og UTK for godt utført jobb.

På gruppebildet ser vi sertifisør Wim Weber, representant fra TkNN Merete Falk Lorentsen, driftsleder Hugo Øien, representant fra UTK Guri Røv og representant fra HMS-tjenesten Arne Elvegård.

To sentrale personer i miljøfyrtårngruppa var ikke til stede, Elin Wilhelmsen og Elisabeth Camling, begge TkNN.

På sertifiseringstidspunktet besto gruppa av

- leder TkNN Elisabeth Camling
- klinikkoordinator TkNN Elin Wilhelmsen
- administrasjonskonsulent TkNN Merete Falk Lorentsen
- administrasjonskonsulent UTK Guri Røv
- driftsleder TANN-bygget (Bygg- og Eiendom) Hugo Øien.

Guri Røv, adm.konsulent UTK

TkNN, statusrapport juni 2013

Foto: Kerstin Sjöquist

Troms fylkeskommune har gjennom egne og statlige midler de siste årene satset sterkt på TkNN. TkNNs oppgaver er pasientbehandling, forskning og undervisning (inkl. spesialistutdanning, rådgivning, intern- og ekstern utdanning). TkNN er i kontinuerlig utvikling der stadig nye prosjekter er under oppstart. Det er et spennende og dynamisk miljø å jobbe i. På TkNN jobber i dag totalt 65 personer (ikke alle i heltidsstillinger). Vi har spesialister som driver pasientbehandling i alle fagområder unntatt endodonti og radiologi. I radiologi har TkNN et samarbeidsavtale med radiolog ansatt ved kompetansesenteret i Arendal og for endodonti har vi en spesialist i endodonti på IKO (Institutt for klinisk odontologi, UiT) knyttet til spesialistutdanningen i klinisk odontologi og som har b-stilling på TkNN.

De to fast ansatte kjevekirurgene er i tillegg til stillinger på TkNN ansatte i deltidstillinger på ØNH, UNN, der det drives med avansert ortognat kirurgi.

TkNN deltar i et prosjekt, «Orale helsetjenester organisert i tverrfaglig miljø i sykehus», et forsøksprosjekt på 5 år der UNN, Tromsø og St Olavs hospital i Trondheim er to universitetssykehus i Norge særskilt utvalgte for å drive dette prosjektet. Sykehustannlegen, ansatt på TkNN, er i tillegg til stilling på TkNN også prosjektleder for sykehustannlegeprosjektet.

TkNN har videre i samarbeid med IKO utarbeidet et utdanningsprogram for tannhelseteam i Nord-Norge for behandling av pasienter med odontofobi. I 2011 ble det rekruttert en psykolog som jobber sammen

med tannlegeteamet på TkNN og delvis også med de team i Nord-Norge som fått utdanning i å behandle pasienter med odontofobi.

TkNN sammen med IKO har også planer om å rekruttere en tannlege/forskerstipendiat som skal jobbe med allmenntannlegepasienter og pasienter med odontofobi på TkNN samt involveres i et forskningsprosjekt knyttet til IKO, Tromsøundersøkelsen, og på pasienter med sterk angst for tannbehandling.

Et annet eksempel på prosjekt er prosjekt der vi styrker fagkunnskapen til tannpleiere i Finnmark innenfor periodonti. Styrking av fagkompetansen til behandlerne vil redusere reisebelastningen til pasientene slik at flere pasienter kan behandles ved sin opprinnelige klinikk. Det er planer om å invitere tannpleiere i Troms til et lignende utdanningskurs.

En av TkNN sine prioriterte oppgaver er å utdanne spesialister til den utøvende tannhelsetjenesten inkludert fagmiljøet i Tromsø. TkNN i samarbeid med IKO driver i dag spesialistutdanning i pedodonti, kjeveortopedi og klinisk odontologi (forsøksordning under utprøving). Det er i dag 13 kandidater som går sin spesialistutdanning på TkNN/IKO og til høsten starter ytterligere to kandidater sin spesialistutdanning (i pedodonti).

Forskningsleder for TkNN har i samarbeid med Fylkestannhelsesjefen utarbeidet en forskningsplan for årene 2012-2016. Prioriterte områder vil bli samfunnsodontologi/epidemiologi og atferdsmedisin.

Vi ser frem til mange spennende prosjekter og ikke minst resultat fra de forskningsprosjekter som er begynt og er i ferd med å begynne.

Å jobbe som leder på TkNN og være med på å bygge opp og utvikle en ny bedrift, ser jeg som et privilegium som få får oppleve.

Jeg vet vi er mange som jobber hardt for å få virksomheten til å fungere.

Til alle ansatte på TkNN ønsker jeg å si en stor TAKK for din innsats!

Jeg ønsker alle en fin og avslappende sommerferie!

Elisabeth Camling, leder TkNN

Hygienedikt

**Til deg som har lyst til å være ren.
Ta av deg ringer, øredobber og klokke,
og pynt deg heller med fargerike sokker.
Kjære kollega vær ikke i tvil
-det peneste med deg er ditt blide smil.**

fra et kurs om hygiene

Else

Fylkestannhelsesjefen har ordet

Jeg har nå besøkt godt over halvparten av tannklinikene, og vil gjerne takke for måten vi er tatt i mot på. Det har vært en positiv opplevelse å få snakke med dere. På noen av klinikkene har jeg vist en graf over SiC-indeks på kommunenivå som viser stor spredning fra ca 3,5 til over 8. SiC-indeksen er gjennomsnittlig DMFT for den tredjedelen som har dårligst tannhelse. Hvorfor er det så stor spredning? Det er noe overtannlegene må diskutere videre med dere. Anbudet på tanntekniske tjenester er i havn, og jeg håper at dere melder fra dersom dere skulle støte på vanskeligheter. Pristilbudet er i alle fall vesentlig lavere enn det vi hadde fra før. Som vanlig har jeg ikke hatt tid til å arbeide med årsmeldingen før sommeren kommer, men i løpet av sommeren håper jeg at det kan løse seg.

Som dere ser av dette nummeret har vi kommet godt i gang med forskning på TkNN og i tannhelsetjenesten. Dette har vært etterlengtet, og forhåpentligvis kan praksisnær forskning i tannhelsetjenesten etter hvert bidra til økt kunnskap om tannhelse og -uhelse, og hvordan vi bedre kan hjelpe grupper av pasienter som i dag ikke oppsøker eller ikke har nytte av tannhelsetjenesten. En økt satsing på forskning krever kontorlokaler som i dag ikke finnes i TkNNs del av lokalene på Tannbygget. Vi har forhåpninger om at dette kan løses i løpet av noen år med ytterligere statlig finansiering og har innledet en prosess om dette.

Økonomiplanen for Troms fylkeskommune har vanligvis blitt behandlet i desembertinget. I økonomiplanen får man vite hvordan rammefinansieringen for de neste årene for hver sektor er planlagt å være. I økonomiplanen i fjor ble det for eksempel vedtatt en rammereduksjon for tannhelsetjenesten på 2 mill kr. som skulle realiseres med tannteknikeranbudet og økt produktivitet som følge av mer stabile tannleger. Fra og med i år skulle økonomiplanen behandles i juni. Slik ble det likevel ikke, for økonomiplansaken ble utsatt til etter valget...

Sommeren kom allerede i mai i år, og det kjennes godt. Jeg ønsker dere fortsatt god sommer og god sommerferie.

Peter Marstrander

Vi håper
Nord-Troms tannhelsedistrikt
vil bidra med tekst og bilder til
høstutgaven av Munnharpa!

Brev fra en veileder til årets semester 6, UTK

– første semester med "orntlige" pasienter i utdanninga!

Stort tack för en fantastisk god lunch!

Det var min plan från första stund att framföra min uppskattning för att vi veiledare blev inbjudna till lunch av semester 6. Men ibland blir det inte som man tänkt sig – oplanerad patientbehandling som drar in på lunchtiden. Slutresultat - "springlunch".

Inte bara lunch utan Ni alla har bjudit oss veiledare på fantastisk föreställning under våren. I februari kom ni till UTK som "darrande asplöv" och var oroliga för det mesta som eventuellt skulle kunna hända i patientbehandlingen.

Från simuspecialist, fullmatad med dimensioner och vinkelgradtal i kritvita plasttänder, har ni kommit i kontakt med verkliga kariösa tänder, med en pamflett av färger som ska avläsas och förstås, behandla och återställa en funktionell och estetisk form. Blödande tandkött och inte alltid så lyssnande patienter, som inte förstår sitt eget bästa trots ert ivriga informerande.

Ni har anammat utmaningen och utvecklats fantastiskt. Lyssnat, tagit till er "briefinggenomgångar", sugit åt er praktiska tips, övat upp ert praktiska kunnande på ett fascinerande sätt. Det är verkligen ett oerhört stimulerande arbete att vara veildare och få sitta på första parkett och se denna föreställning (utveckling)

Fortsätt på ert inkörda spår. Fråga, fråga, fråga. Fyll era tidböcker maximalt – öva, öva, öva. Om ni får återbud eller luckor – assistera era erfarna kollegor på klinikerna.

Så tack för denna upplevelse – speciellt tack till grupp 6D – och lycka till där ute.

Christina Lindberg, veiledare

Bronto ved Målselv tannklinikk ønsker alle en varm og solfylt sommer!